

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COUSE, MCGREG

Legiunea străină / McGreg Couse - Brașov:

Librarius Publishing, 2024

ISBN 978-606-95110-5-3

355.318

© 2024, Librarius Publishing

E-mail: office@librarius.ro

www.librarius.ro

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Librarius Publishing. Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

McGreg Couse

LEGIUNEA STRĂINĂ

**Librarius Publishing
BRAȘOV, 2024**

Capitolul I

A fi sau a nu fi mercenar

După DEX, un mercenar este un ostaș angajat cu leafă într-o armată străină sau, la figurat, o persoană care, pentru bani sau pentru unele avantaje materiale, face orice fel de servicii. Dezvoltând definiția, un mercenar este o persoană special recrutată pentru a lupta într-un conflict armat, contra unei remunerații ce îi este promisă de către o parte implicată – de regulă, mult superioară aceleia plătite combatanților având un grad și o funcție analoge în forțele armate.

Mercenarul, care nu este membru al forțelor armate ale niciuneia dintre părțile implicate în conflict și nici nu are o misiune oficială ca membru al forțelor armate ale statului respectiv, nu este nici resortisant al unei părți la conflict și nici rezident al teritoriului respectiv.

Trecând peste „dependența de adrenalină” – care nu este considerată o legitimă justificare, dat fiind faptul că, majoritar, se consideră că principala motivație e solda – termenul a căpătat o conotație negativă.

Într-adevăr există o demarcare semantică (greu sesizabilă), între termenii „mercenar” și „voluntar străin” sau „soldat al Legiunii Străine”, dar, în cazul celor din urmă, se consideră

că militarii sunt în principal motivați de considerații politice și ideologice, „Legiunea Străină Franceză” și unitățile „Gurkha” din Armata Britanică și cea indiană neconsiderându-se a fi formate din mercenari, în conformitate cu prevederile legilor războiului..., deși ei corespund descrierii Articolului 47 din Protocolul I al Convențiilor de la Geneva. Cu toate că ei sunt explicit exceptați de la clauzele 47 a, c, d, e și f, majoritatea continuă a-i prezenta, pe nedrept, a fi mercenari.

Protocolul adițional GC 1977 (APGC77) oferă definiția cvasi unanim acceptată la nivel internațional, exceptând doar câteva state, printre care și SUA.

Un protocol adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale, și anume Protocolul I, din 8 iunie 1977, în Articolul 47, prevede:

1. Un mercenar nu are dreptul la statutul de combatant sau de prizonier de război.
2. Prin termenul mercenar se înțelege orice persoană:
 - (a) care este special recrutată în țară sau în străinătate pentru a lupta într-un conflict armat;
 - (b) care, în fapt, ia parte la ostilități;
 - (c) care ia parte la ostilități, în special în vederea obținerii unui avantaj personal și căreia îi este efectiv promisă, de către o parte la conflict sau în numele ei, o remunerație superioară aceleia promise sau plătite combatanților având un grad și o funcție analoge în forțele armate ale acelei părți;
 - (d) care nu este nici resortisant al unei părți la conflict și nici rezident al teritoriului controlat de o parte la conflict;
 - (e) care nu este membru al forțelor armate ale unei părți la conflict;
 - (f) care nu a fost trimisă de către un stat, altul decât o parte

la conflict, în misiune oficială ca membru al forțelor armate ale statului respectiv.

Pentru ca un combatant să fie considerat drept mercenar, el trebuie să satisfacă toate criteriile (a-f) ale Convenției de la Geneva.

În conformitate cu prevederile Convenției de la Geneva din 1949 (GC III), un soldat capturat trebuie tratat ca un combatant legitim și trebuie să fie tratat ca o persoană protejată cu statut de prizonier de război, până când va apărea în fața unui tribunal competent (Articolul 5).

Persoanele care au comis un act de beligeranță și care au căzut în mâinile inamicului vor beneficia de protecția prezentei convenții, până când un tribunal competent va stabili dacă soldatul este sau nu mercenar.

În cazul în care respectivul tribunal decide că soldatul este mercenar, el devine „combatant nelegitim”, dar va trebui tratat în continuare „cu omenie și, în caz de urmărire, nu va fi lipsit de dreptul la un proces echitabil și reglementar, așa cum se prevede prin prezenta convenție”.

Singura excepție de la această ultimă prevedere privește persoana care este resortisant al unei părți la conflict sau rezident al teritoriului pe care își desfășoară activitatea autoritatea care îl ține prizonier, în acest caz el neputând fi definit ca mercenar în accepțiunea Articolului 5 al Convenției de la Geneva din 1949.

În cazul în care soldatul capturat este declarat mercenar la sfârșitul procesului intentat, el, nefiind considerat prizonier de război, va căpăta statutul de criminal, caz în care autoritatea care îl ține prizonier nu este obligată să îl elibereze la încheierea războiului, putând fi pedepsit inclusiv cu moartea. Cel mai cunoscut exemplu a judecării unor mercenari în perioada postbelică este așa-numitul „Proces de la Luanda”,

din luna iunie a anului 1976, când tribunalul numit de „Mișcarea de Eliberare Populară Angola”, victorioasă în Războiul de Independență angolez, a pronunțat nouă sentințe la închisoare cu termene de 16–30 de ani și patru sentințe capitale împotriva a 3 mercenari americani și 10 britanici, care au luptat în numele „Frontului Național de Eliberare angolez” – cei patru fiind împușcați pe 10 iulie, același an.

În ceea ce privește statutul legal al contractorilor civili acesta depinde de natura muncii, de cetățenia lor și de participarea sau nu la conflict, în cazul neparticipării efective, conform Articolul 47b, ei nefiind considerați mercenari, ci doar civili care au un rol necombatant, fiind astfel îndreptățiți să se bucure de protecția Convenției de la Geneva.

Pe 4 decembrie 1989, ONU a aprobat „Convenția internațională împotriva recrutării, folosirii, finanțării și pregătirii mercenarilor” (nr. A/RES/44/34), ce a intrat efectiv în vigoare la 20 octombrie 2001.

Dacă Articolul 11 conține prevederi similare Articolului 47 al Protocolului I al Convenției de la Geneva, Articolul 12 include în statutul de mercenar atât persoanele care nu au cetățenia statului, care sunt recrutate pentru răsturnarea unui guvern sau pentru subminarea ordinii constituționale a statului respectiv și care sunt motivate în principal de câștigurile materiale, cât și acele persoane care, deși nu iau parte în mod direct la ostilități, participă activ la planificarea unei lovituri de stat.

În ceea ce privește Articolul 47 al Protocolului I al Convenției de la Geneva, multe voci consideră că el a fost redactat „cu dedicație”, pentru acoperirea activității mercenarilor din Africa postcolonială și că nu abordează în mod coreșpunzător utilizarea societăților militare private de către statele suverane.

Mai multe state interzic prin lege cetățenilor lor să lupte ca mercenari în războaie externe, exceptând situația în care militarii nu se află sub comanda directă a propriilor forțe armate naționale.

Deși Franța a declarat în anul 2003 activitățile legate de mercenariat, așa cum sunt definite ele de protocolul Convenției de la Geneva, pentru cetățenii francezi și rezidenții permanenți ca fiind ilegale (Codul Penal, L436-1, L436-2, L436-3, L436-4, L436-5), legea, care se aplică doar activităților militare motivate de remunerație, care le califică drept mercenare, nu îi împiedică pe cetățenii francezi să se înroleze ca voluntari în forțe armate străine.

După ce Africa de Sud a votat în 1998 „Foreign Military Assistance Act”, prin care interzice cetățenilor și rezidenților săi să se implice în conflicte externe fără aprobarea guvernului, excepție făcând participarea la operațiuni cu caracter umanitar, în 2005, legea a fost modificată pentru a permite cetățenilor sud-africani să lucreze ca gărzi private în Irak – modificarea fiind necesară și pentru a face față provocărilor judiciare datorate implicării lui Mark Thatcher (fiul fostului premier Margaret Thatcher) în „posibila finanțare și asistență juridică în relație cu presupusa încercare de lovitură de stat din Guineea Ecuatorială” organizată de Simon Mann.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord – prin legea „Foreign Enlistment Act”, emisă în 1819 și modificată în 1870 – declara ilegală înrolarea unui supus britanic în forțele unui stat aflat în stare de război cu orice alt stat care nu este în stare de război cu Regatul Unit.

Cum un mare număr de voluntari britanici au luptat de

partea rebelilor greci în timpul Războiului de Independență al Greciei, s-a pus problema dacă au încălcat sau nu legea, dacă rebelii puteau fi considerați sau nu un „stat” în conformitate cu accepțiunea „Foreign Enlistment Act”.

În 1896, considerându-se că oricum rebelii puteau fi considerați un „stat”, Consiliul Privat al Regatului Unit a apreciat că prevederile legii nu sunt aplicabile voluntarilor, nefiind luată nicio măsură punitivă nici în cazul voluntarilor care au luptat în Brigăzile Internaționale în Războiul Civil Spaniol, nici în cazul celor implicați de partea „Frontul de Eliberare Națională a Angolei” în Războiul Civil Angolez.

În SUA, Legea Anti-Pinkerton din 1893 a interzis guvernului federal să folosească în

lupta împotriva greviștilor serviciile Agenției Naționale de Detectivi Pinkerton și a oricărei alte companii private de securitate. În 1977, prin interpretarea Legii Anti-Pinkerton, Curtea de Apel a SUA pentru Cercul al 5-lea a interzis guvernului să angajeze companii care oferă „forțe cvasimilitare, mercenare”, dar

lucrurile sunt oarecum neclare, purtându-se în continuare discuții dacă articolul se referă sau nu exclusiv la folosirea unor asemenea forțe împotriva greviștilor.

„Scopul legii și istoria legislativă arată că o organizație a fost «similară» cu Pinkerton Detective Agency numai în cazul în care aceasta a oferit pentru angajare forțe mercenare, cvasimilitare ca spărgători de grevă și gărzi înarmate. Ea a

avut ca efect secundar descurajarea oricărei alte organizații să furnizeze astfel de servicii, ca nu cumva aceasta să fie etichetată drept o «organizație similară». Istoria legislativă susține doar acest punct de vedere.”

Dar, cum toate legile pot fi eludate, pe 7 iunie 1978, printr-o scrisoare către șefii „Federal Departments and Agencies”, Inspectorul General a considerat a fi exceptate de la prevederile ei „serviciile de pază și protecție”.

Printr-o hotărâre a Departamentului Apărării al SUA, intrată în vigoare în iunie 2006, a fost autorizată și activitatea altor contractori decât cei din domeniul securității private, legalizându-se folosirea forței letale împotriva forțelor înarmate ale inamicului, când protejează persoanele și bunurile clienților lor, după cum este prevăzut în contract, dar doar în caz de autoapărare.

Amintind că a existat o interpretare conform căreia acești contractori autorizați se pot angaja în luptă în numele guvernului SUA, trebuie subliniat atât că respectiva hotărâre stabilea că este responsabilitatea comandantului forței combătute să se asigure că obiectul contractului nu autorizează acțiuni specifice armatei guvernamentale, precum atacurile sau raidurile preventive, cât și că civilii din cadrul forțelor armate ale SUA își pierdeau protecția prevăzută de legile războiului în cazul în care participau direct la ostilități.

Inspectorul General al SUA a respins pe data de 18 august obiecțiunile împotriva prevederii conform căreia companiile private care aveau contract cu armata SUA ar fi violat Legea Anti-Pinkerton Act, justificându-și decizia prin aceea că ei asigurau persoane și vehicule de escortă, forță de muncă, arme și echipamente pentru asigurarea securității interne (făcând referire punctuală la Victory Base Complex din Irak), mai mult de-atât, Inspectorul General considerând că

legea nu a fost încălcată, deoarece acestora nu li s-a cerut să asigure forțe cvasimilitare pe post de spărgători de grevă. (Sic!)

Deși, în prezent, cetățenii ruși pot fi găsiți în cadrul forțelor armate ale SUA, în Legiunea Străină Franceză și în unele

batalioane de voluntari din Ucraina (dar numai cele care luptă împotriva separatiștilor), partidul lui Putin – „Rusia Unită” („Edinaia Rossia”), a completat articolul din Codul Penal privind „înalta trădare” cu o nouă prevedere care-i pedepsește pe cetățenii ruși cu închisoare pe durata a 10 ani, pentru efectuarea

serviciului militar sau care se încorporează în grupările armate ale altor țări, inclusiv companii militare private – în special, fiind vorba despre armatele și grupările armate, inclusiv nonstatale, precum companii militare ale căror activități sunt îndreptate împotriva securității Rusiei.

O bună parte dintre aventurierii care au fost catalogați ca fiind mercenari au fost de multe ori motivați în principal din punct de vedere ideologic, nefiind interesați de răsplata materială, citat fiind adesea spre exemplificare „British South Africa Police” (BSAP), o grupare pa-ramilitară de infanterie ușoară formată de Cecil Rhodes, aflată la începutul existenței sale sub controlul direct al Companiei

Britanice a Africii de Sud (British South Africa Company), ce a activat fără întrerupere din 1889/1890 până în 1980.

Sir Thomas Morus, în engleză Thomas More (7 februarie 1478–6 iulie 1535), avocat, scriitor și om de stat englez, personalitate reprezentativă a umanismului din Europa, în cartea sa, *Utopia*, a susținut folosirea mercenarilor în locul soldaților recrutați din rândurile propriilor cetățeni – fiind evident că grija și dragostea sa față de concetățeni o depășea pe aceea a întregii umanități.

Niccolò Machiavelli sau Niccolò di Bernardo dei Machiavelli (3 mai 1469–21 iunie 1527), diplomat, funcționar public, filosof, om politic și scriitor, exponent de prestigiu al Renașterii italiene, în opera sa, *Principele*, este în total deza-cord cu contemporanul său britanic.

Pledând împotriva folosirii mercenarilor, el își argumentează crezul, considerând că aceștia, motivați doar de recompensa materială, nu vor fi dispuși niciodată să își riște viața, darămite să și-o sacrifice, pentru câștigarea unei bătălii.

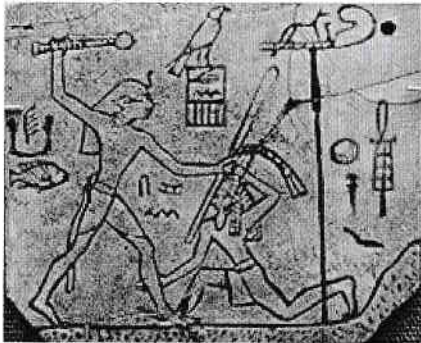
Niccolò Machiavelli îi considera pe mercenarii victorioși chiar mai periculoși decât pe cei „proști”, care pierdeau bătălia – demonstrând cu exemple că o armată de mercenari victorioasă, devenită mai puternică din punct de vedere militar decât angajatorul ei, nu mai are nevoie de acesta; lipsa reciprocă de încredere între părți explicând trădările dese care caracterizau relațiile mercenar-client în Italia.

Concluzionând, cei doi, Sir Thomas More și Niccolò Machiavelli, au perfectă dreptate și amândoi se înșală crunt, justiția și eroarea teoriilor lor fiind dată de rezultatul obținut

în atingerea sau ratarea misiunii pentru care au fost angajați mercenarii.

Scurtă istorie a mercenarilor

Primele mențiuni ale unor forțe auxiliare străine datează încă din vremea Egiptului Antic, din secolul al XIII-lea î.Hr. de pe vremea Faraonului Ramses al II-lea care a folosit

11 000 de mercenari în campaniile sale militare; de-a lungul întregii istorii a Vechiului Regat și până în anii Noului Regat Egiptean, faraonii apelând la serviciile luptătorilor „medjay” – cercetași și infanteriști recrutați din

rândul triburilor nubiene, a mercenarilor proveniți din Libia, Siria, Canaan sau membri ai așa-numitelor „popoare maritime” – ultimii ca gărzii de corp, individualizați de coifurile cu coarne pe basoreliefurile care îl reprezintă pe Ramses al II-lea.

Mercenarii celți au fost angajați de liderii lumii elene, inclusiv cei ai Egiptului Ptolemeic.

În toată perioada clasică a existenței sale, Imperiul Persan sau Imperiul Ahemenid – ce a dominat Asia de Sud și de Sud-Vest între 550 î.Hr., de la cucerirea mezilor de către Cyrus cel Mare până în 330 î.Hr., până la moartea lui

Ahemenid – a angajat numeroși mercenari greci, folosindu-i chiar și împotriva acestora, precum Xerxes I, care a invadat Grecia în 484 î.Hr.

În cronică sa *Anabasis*, istoricul grec Xenofon descrie angajarea de către Cyrus cel Tânăr a unei mari armate de mercenari greci („Cei zece mii”) în 401 î.Hr., având ca scop detronarea fratelui său, Artaxerxes al II-lea.

Deși rebelii și cei 10 000 de mercenari au obținut o strălucită victorie în bătălia de la Cunaxa, expediția nu a dus la detronarea lui Artaxerxes, Cyrus fiind ucis în luptă.

După încheierea luptelor, generalul spartan Clearchos și cei mai mulți ofițeri greci au fost invitați la „discuții pentru pace”, dar au fost uciși mișelește de perfizii persani.

Supraviețuitorii greci, printre care și Xenofon, au reușit o retragere spectaculoasă, presărată de lupte numeroase, din mijlocul teritoriului inamic până la Trabzon (în Turcia de astăzi), pe litoralul Mării Negre.

Alexandru cel Mare (20 iulie 356 î.Hr.–10 iunie 323 î.Hr.), cunoscut și sub numele de Alexandru Macedon, Alexandru al III-lea al Macedoniei sau Alexandros III Philippou Makedonon, rege al Macedoniei (336 î.Hr.–323 î.Hr.) în campania dusă împotriva regelui persan Darius al III-lea s-a folosit și de numeroși mercenari greci pe care i-a folosit în toate campaniile sale, care nu făceau parte dintre trupele orașelor-state aliate ale macedonenilor, ci erau angajați săi personali.

De remarcat că avem din nou parte de o înfruntare dintre greci și greci, în bătălia de pe malul râului Granicus (în mai 334 î.Hr.), armata persană fiind condusă de Memnon din Rhodos, un general grec exilat, care comanda o armată de mercenari greci, mult superioară numeric. Macedonenii i-au